

**Cumhurbaşkanlığı
Forsu'nun
tasarımcısı
Hüsnü Tengüz'ün
ilk kitabı
95 yıl aradan sonra
yeniden basıldı**

Cumhurbaşkanlığı Forsu'nu

1 günde tasarladı

*“Para ve şöhret peşinde koşuyor”
denmesinden korktu*

Sineme afişleri yaparak geçimini sağladı

Güneşteki ışın sayısı 20'den 16'ya düştü

İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür A.Ş., Cumhurbaşkanlığı Forsu'nu tasarladığı halde ismi resmi belgelerde hiç anılmayan Deniz Matbaası Başressamı Tengüz'ün, Bayram Hediyesi üst başlığıyla 1919'da Bahriye Matbaası'nda basılan Bedayi-i Âsâr-i Osmmâniyye isimli eserinin tıpkı basımını gerçekleştirdi.

Hüsnü Tengüz'ün ilk yayımlanmış eseri olan kitapta Bursa, Edirne ve İstanbul'daki selâtin camiler konu ediliyor. 14. yüzyıldan 19. yüzyıl sonlarına kadar Osmanlı padişahları tarafından yaptırılmış kırk iki caminin kronolojik olarak anlatıldığı kitaba,

Hüsnü Tengüz'ün yazdığı metin ve şiirlerle birlikte yetmişe yakın çizim de eşlik ediyor. Kitapta bulunan her yapının coğrafi konumu, mimari tanımı, banisi, kitabe metinleri ve hazireleri bir tasavvuf kültürü içinde aktarılıyor.

İstanbul'un 489 Camisi İlk Kez Haritada

Kitabın sonunda bulunan harita ise İstanbul camilerine ait ilk kapsamlı harita çalışması olarak tarihe geçmiş. Bu haritada, çizildiği dönemde ayakta olan 489 cami yeri işaretlenmiştir.

Cumhurbaşkanlığı Forsu'nu 1 günde tasarladı.

Osmanlı Devleti'nin çöküşüne, Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna şahitlik eden Hüsnü Tengüz'ün hayatı “Bayram Hediyesi” başlıklı kitabının giriş bölümünde detaylı olarak anlatılmış. Türk deniz resminin öncülerinden Tengüz'ün, Cumhurbaşkanlığı Forsu'nu tasarlamasının hikâyesi ise kitapta şu şekilde anlatılıyor.

(...) Cumhuriyet'in ilk yıllarında, Atatürk bir devlet başkanını ağırlayacaktır. Resmi törenler için her şey hazırdır. Ancak bir ayrıntı son anda fark edilir; konuk devletin görevlileri devlet başkanlarını temsil eden bir flama hazırlamışlardır. Bizde buna mukabil bir sembol olmadığı ve ne yapılacağı Atatürk'e sorulur. Atatürk'ün talimatıyla Askeri Dikimevi'ne benzeri bir flamanın hazırlanması emredilir. İstanbul'daki Askeri Dikimevi komutanı çaresiz ne yapacağını düşünürken, Bahriye Matbaası'nın duayen ressamına müracaat edilir. Nitekim Hüsnü Bey ertesi güne kadar müsaade isteyerek, ortasında güneş ve bu güneşin etrafında 16 yıldız bulunan tasarımı hazırlayarak Dikimevi'ne gönderir.

“Para ve şöhret peşinde koşuyor” denmesinden korktu

Atatürk'ün beğenisini kazanan bu tasarım ve flama gereken yerlere asılır ve dikimevi komutanı ödüllendirilir. Ancak, forsu tasarlayan ressam unutulmuştur. Sonraki yıllarda forsu kendisinin tasarladığıyla ilgili bir girişimde bulunmak ister; ancak bu defa da “para ve şöhret peşinde koşuyor” denmesinden çekinerek bu arzusundan vazgeçer.

Sineme afişleri yaparak geçimini sağladı

Soyadı kanunu çıkınca Tengüz (Deniz) soyadını alan Hüseyin Hüsnü Bey, “Bahriyeli Hüsnü” veya “Kâtip Hüsnü” olarak tanınıyordu. Arapça, Farsça ve İngilizce bilen, hat ve şiirle ilgilenen, kanun çalan, ney üfleyen Tengüz yaşamının son dönemlerinde geçimini sinema afişleri yaparak sağladı. 1950 yılında vefat eden Tengüz'ün kabri Kasımpaşa Kulaksız Mezarlığı'ndadır.

İade-i İtibar

Forsu tasarladığı halde ismi resmi belgelerde hiç anılmayan Deniz Matbaası Başressamı Tengüz'ün hikâyesine, yakında yayınlanacak olan Cumhurbaşkanlığı Sanat Koleksiyonu kitabında yer verilerek, ressama iade-i itibar yapılacak.

Işın sayısı 20'den 16'ya düştü

Bahriye ressamı Hüsnü Tengüz'ün tasarladığı ve 1978'e kadar kullanılan Cumhurbaşkanlığı Forsu'nda güneşten çıkan ışınların sayısı 20 iken, 18 Şubat 1978'de getirilen yeni bir düzenleme ile ışın sayısı 16'ya düşürülür.

Güneş sonsuzluğu, yıldızlar 16 büyük Türk devletini temsil ediyor.

Cumhurbaşkanlığı arması altın sarısı renkteki 16 ışınlı güneş ve güneşin çevresindeki 16 yıldızdan oluşmaktadır. Armanın anlamı hakkında iki farklı yorum vardır. İlk yoruma göre armanın ortasında yer alan güneş Mustafa Kemal Atatürk'ün "Türkiye Cumhuriyeti ilelebet payidar kalacaktır." sözünü destekler nitelikte sonsuzluğu ve Türkiye'yi, 16 yıldız ise tarih boyunca kurulan 16 büyük Türk devletini sembolize etmektedir. Bu görüş resmî makamlarca da kabul görmüştür.

Bir diğer yorum ise güneşin etrafındaki 16 yıldızdan 9'unun Eski Türklerin sancaklarında kullandığı 9 tuğu, 7 yıldızın ise Anadolu Türklerinin sancaklarında kullandıkları 7 tuğu temsil ettiğiidir.

Tengüz'ün Bedayi-i Âsâr-i Osmmâniyye adlı eserinin ardından Mühendis Resimleri, Osmanlı Bahriyesinin Mazisi ve Sanat Hayatım isimli kitapları da yayımlanmıştı.

Bedây'i-i Âsâr-I Osmâniyye isimli kitap www.istanbulkitapcisi.com adresinden %25 indirimli olarak 16 TL'ye temin edilebilir.

Yazar : *Ressam Hüsnü TENGÜZ*
Yayınevi: *İBB KÜLTÜR A.Ş. YAYINLARI*
Konu : *ARAŞTIRMA- İNCELEME*
Editör: *Fatih Dalgacı*
Sayfa Sayısı: *158*